

gedékenyebb rendelkezésével is, amely az özvegyi jognak újabb férjhezmenetel esetére való megválthatóságáról rendelkezik. Mindenestre alkalmas a Kuria határozata arra, hogy a bosszuérzetből vagy gyűlölködésből fakadt kicsinyes zaklatást jelentő pereknek utját állja.

B. S.

Nemesi rend és közszerzemény. Ismeretes, hogy magánjogi törvénykönyvünk a közszerzeményi jognak rendek szerinti különbségét megszünteti és ezzel mai magánjogunkat egy már rég talaját vesztett anachronizmustól mentesíti. A polgári törvénykönyv codifikatórikus előmunkálatainak lassu felszivódásu folyamata alatt, bírói gyakorlatunk tompítani igyekezett az idejétmult, régi jogszabály következéseinek élet és sulyt tulajdonított a rendi megosztás mellett annak a foglalkozási körnek is, amely a házasság alatti szerzemény birtokába juttatta a feleket. Most, amikor a magánjogi törvénykönyv már az országgyűlés előtt fekszik, a Kuria teljes élességgel nyul vissza az ideiglenes törvénykezési szabályoknak már-már lassu, homokkal elborított rendelkezésére. A P. I. 7081/1926. számú határozat szerint: „Az, hogy az örökhatyó egyszerű földmives módjára szerezte a vagyont és ennek szerzésében hasonló munkájával felesége is résztvett, az ideiglenes törvénykezési szabályok 13. §-ának alkalmazására nincs befolyással, mert ezek a nemesrendűek között a közszerzemény intézményét, tekintet nélkül a férj foglalkozásának minőségére, pusztán a férjnek a nemesi rendhez való tartozása alapján szabályozzák.“

Az ítélet szociális szempontból is sulyos méltánytalanságot jelent. Az a társadami milió, amelyben a házaselek együttéltek, nyilvánvalóan nem juttatta a feleség tudatába azt a tényt, hogy ő egy nemes ember felesége. Így még ha a jogszabályok nem ismerésének következesei elhárithatlanul térhelnék is az asszonyt, a férje nemesrendűségéről való tájékozatlansága megfosztotta őt attól a lehetőségtől, hogy legalább szerződéses uton gondoskodjék a közszerzeményi jogosultsága megalapozásáról.

A rendiség magánjogi visszahatásának hamvadó tüze egy utolsót lobbant a hivatkozott határozatban. Ennek a lobbanásnak fénye, amely világít, nincs, csak füstje van, amely fojt.

B. S.

Ideiglenes nőtartás megegyezéses különélés esetében. A járásbíróóság előtt folyó nőtartási perben a férj azzal védekezik, hogy ő feleségével megegyezett, hogy külön mennek lakni és mivel az ily különélés a Kuria bontóperekben kifejldött praxisa szerint a nő részéről is vétkes (Magánjog Tára 1920. 35. sz., Kuria P. III. 808/1919., Jogi Hirlap 1927. 1048. sz. P. III. 5996/1926., u. o. 1248. sz. P. III. 2339/1927.): nőtartásra nem köteles. A bíróságok és végső fokon a Kuria is (P. III. 2716/1927.) megállapította a tartási kötelezettséget, a következő indokolással: „Az alperes az életközösség meg-

szakításának közvetlen okául azt is érvényesíteni kívánta, hogy a különválás közös megállapodással történt, amiből azonban okszerűleg csak az állapítható meg, hogy a felperes az alperes beleegyezésével van távol. A házassági kötelék érintése nélkül azonban pusztán a különélésre s annak szabályozására vonatkozó megállapodás a házastársak rendelkezésének jogszerű tárgya s magából az ily megállapodásból annak a jó erkölcsökbe ütköző volta s a felek bármelyikének vétkeisége sem állapítható meg... Sőt a házassági életközösségnek közös megállapodással történt megszüntetése mellett az együttélés alatt egymással szemben tanusított vétkes magatartás a különélés közvetlen okául nem szolgálván, a közös megállapodás alapján a férj beleegyezésével távozó s, a közös háztartástól különülő nőt a birói gyakorlatban elfogadott jogszabálynál fogva a férj már ezen az alapon is eltartani köteles.“ (Hasonlóan döntött a budapesti tábla a Jogi Hírlap 1927. évi 1381. száma alatt közölt P. III. 14028/1926. sz. ítéletével.) Az ítélet gondolkodóba ejt. Lehet, hogy a felek a viszonyok kényszere alatt ideiglenesen különválnak ugyan, de azzal a szándékkal, hogy mihelyt a kényszerítő akadályok elhárulnak, újból felveszik az együttélést. Gondoljunk arra, hogy az egyik félnek hónapokra vagy évekre szanatóriumba, külföldi fürdőhelyre kell mennie, tanulmányait kell befejeznie, vagy pl. arra, hogy a férj kivándorol és a feleség csak azután megy utána, miután a férj már odakinn egzisztenciát teremtett. Ilyenkor mondhatni — bár groteszkül hangzik — hogy a különélés az együttélésnek az adott esetben indokolt formája. (Jogos okból való elhagyásnak ezeket az eseteket azért nem minősíteném, mert ez utóbbi az egyik félnek *egyoldalú* — bár menthető és indokolt — cselekménye.) Ezekben az esetekben a tartási kötelezettség a megállapodásos különélés folytán tényleg nem szűnik meg. Másként áll azonban az eset akkor, ha a felek azzal a szándékkal szüntetik meg az életközösséget, hogy azt soha többé ne állítsák vissza. Nem az a lényeges, hogy együtal a bontóper lefolytatását is elhatározzák — elképzelhető olyan eset is, hogy a felek ezt nem tartják fontosnak — hanem azon van a súly, hogy a házaselet esszenciálóját képező együttélést a felek egyszer s mindenkorra befejezték. A Kuria bontóperekben állandóan követett praxisa az, hogy turpis és mindkét felet vétkessé tesz az oly megegyezés, hogy a felek elválnak, mert a házasság jogi és erkölcsi fogalmával az ily megállapodás ellentétben van. Ily megállapodásban résztvevő fél csak akkor kérhet elhagyás alapján bontást, ha előzőleg a maga vétkeiségét exkulpálja és házastársát magánuton felhívja az életközösség helyreállítására. Már most nyilvánvaló, hogy ugyanaz a megállapodás, amely a bontóper szempontjából turpis, a nőtartási per szempontjából nem lehet érvényes; a vétkeiség nem szakadhat ketté és nem lehet más a nőtartási per és más a bontóper szempontjából. Még más szavakkal: önmagának mond ellen ez a felfogás, amely a megegyezést addig a pontig, ameddig az csak a különéléstről szól, érvényesnek tekinti, de érvénytelenné nyilvánítja a megállapodásnak az előző rendelkezéssel szoros kapcsolatban álló azt a további

intézkedését, amely abból a végső konzekvenciákat vonja le és a házasság materiális megszüntetése után azt formálisan is meg akarja szüntetni.

Dr. Vági József.

Agyassági viszony — turpis causa. Felperes nő alperes férfivel házasságon kívüli nemi viszonyt folytatott. A viszony megszűnése után alperes ígéretet tett, hogy gondoskodni fog felperesről és gyermekéről úgy, hogy nyugodtan élhessenek, a felperes részére egy összeget fog letenni és egy villát fog venni. Alperes ennek az ígéretének nem tett eleget. Felperes alperest pereli kárpótlásért ígérete és a magánjogi csábításból folyó kártérítési kötelezettsége alapján. A Kuria alperest marasztalja.

„A m. kir. Kuriának ismételten kifejezett gyakorlata szerint, ha a nőt a nemi érintkezésre a férfi csábítással is vette rá, a nőnek ebből eredő kártérítési igénye elenyészik akkor, ha utóbb a nő a csábítójával ágyassági viszonyt folytatott, habár ebből következően annak folytán, hogy a tényállás szerint az alperessel hónapokon keresztül közös háztartásban együtt élt, jóllehet tudta, hogy alperes nős, a felperes elvesztette azt a jogát, hogy keresetének a csábításra fektetett alapját sikerrel érvényesíthesse, mégis az alperesnek a felperes részére való marasztalása az anyagi jognak megfelel. A meg nem támadott tényállás szerint ugyanis az együttélés megszűnése után az alperes ígéretet tett, hogy felperesről gondoskodik. Ez az ígéret nem az ágyassági együttélés folytatását, hanem az együttélés megszüntetéséből a felperesre háruló megélhetési nehézségek megkönnyítését célozza. Az ígéret ennél fogva nem esik a jó erkölcsökbe ütköző ügylet fogalma alá.” (Kuria P. III. 2623/1927.)

Ez az ítélet több szempontból érdekes. Az egyik kérdés, ami felvetődik: mikor válik a csábítás folytán keletkezett viszony ágyassági viszonyná? (V. ö. Dr. Glücksthal, Dr. Huppert, Dr. Varannai: Az 1927. év magánjogi és hiteljogi bírói gyakorlata 18. oldal.) Az első meggondolás az időbeli tartam kérdését helyezi előtérbe. Alaposabb megvizsgálás után oda kell jutnunk, hogy a különbséget nem a tartam maga, hanem csak a körülmények mérlegelése esetenként állapíthatja meg. Például egy cselédleánynak egy munkás házasságot ígér. Mivel állítólagos anyagi nehézségek vannak, esetleg már egy éve együtt élnek, azután a férfi a nőt ok nélkül elhagyja. Nézetem szerint ilyen esetben a csábítás magánjogi következményei még alkalmazhatók. Viszont rövid viszohnál sem forog fenn csábítás, ha a körülményekből kivehetőleg a nő a házassági ígéret nélkül is megkezdte volna a nemi viszonyt. A Kuriának egy ilyen ítéletét ismertettem is. A döntést a csábításnak kialakult jogi fogalmából kell merítenünk. A csábítás következményei addig forognak fenn, míg a nő, értelmiségét, erkölcsiségét, körülményeit figyelembevéve, a megtévesztés, illetve a csábítást megállapító egyéb akaratkorlátozás hatása alatt folytatja a nemi érintkezést.

A másik kérdés: forog-e fenn jelen esetben turpis causa? A Kuria szigorú gyakorlata szerint az ágyassági viszony a jó